

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 28.

V Ljubljani, 13. malega srpana 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Kako delujeta mati in učiteljica vzajemno za narodno blaginjo. — Naš denarni zavod. — Trnjeva pot do draginjske doklade. — Nekoliko opazk o učiteljskih društvih — Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Kako delujeta mati in učiteljica vzajemno za narodno blaginjo.*)

Mati — učiteljica! Že sami besedi imata neko posebno prednost, da mislimo ob njih nehoté na nekaj bolj vzvišenega. Pri besedi „Mati“ mislimo hkrati tudi na otroka, pri besedi „učiteljica“ istotako. Obe sta vzgojiteljici, imata torej svojo lastno važno mesto v družbi človeški, obe vplivata na ves organizem človeštva, in sreča družin, da, celih narodov je odvisna od tega, kako pojmujeta in izvršujeta odkazano jima nalogo. Oni sta v življenju narodovem to, kar sta v telesu človeškem glava in srce. Imeti morata torej razum in ljubezen do onih, ki so jima izročeni po zakonu, poznati in ljubiti morata gojence svoje. In ali nista prav za to ustvarjeni? Kje pa dobiš več ljubezni, vztrajnosti in požrtvovalnosti nego pri ženski? Mati in učiteljica sta si po gojencih svojih nekako sorodni, prva je njih telesna, druga njih dušna mati. V njunih rokah je sreča mladine, sreča narodova ali tudi nesreča njegova. Od njunega razuma, od njune prave ljubezni do gojencev, je odvisna njega propast ali njegova blaginja. Ti torej odločujeta bodočnost njegovo, sta torej up njegov. Zato je opravičen klic: Dajte nam dobrih mater, dobrih učiteljic, in narod bo veselo napredoval v vsakem oziru.

V čem pa obstoji pravzaprav blaginja narodova? V njem samem! Kakor in kakršen je narod, taka njegova blaginja. Mnogo govore in pišejo o naraščanju, napredku o kulturi posameznih narodov, posameznih držav. In ako zasledujemo vire kulture, omike, napredka, vedno in vedno ga najdemo pri vzgoji. Kaj pravijo o Danski? Mala državnica — majhen narod, ali silno kulturnen in v veliki blaginji. Odkod to? Edinole od dobre vzgoje. Dobra vzgoja je poroštvo dobre bodočnosti, je zastava zlatih dni naše mladine. Narod je sam na sebi groba snov, ki ima kali za vse dobro, pa tudi za vse slabo, podoben je torej ledini, ki jo treba orati, jo skrbno trebiti in pripravljati, da dobimo rodovitno njivo, plodonosen vrt. In kdo je poklican za to važno delo? Ženska, ki je odločena že po naravi za odgojiteljico.

Vzgoja je pač najlepša, najidealnejša življenska naloga, hkrati tudi najtežavnejša, za katero je treba brezmejno ljubezni in požrtvovalnosti, pa tudi neskončne potrpežljivosti, ki bi jo

iskal pri možu zaman. Tri vogle podpira gospodinja hiši, tri vogle vzgojiteljica narodu. Ponosne smemo biti, da smo me oni steber, ki podpira tako krepko naš narod.

Prva vzgojiteljica otrokova je mati. Ta mu je dala življenje, zato mu mora preskrbeti dobro bodočnost. Negovati mora njegovo telo, razvijati mu vse dušne moči, vzgajati ga mora nele zase, ampak tudi za pošten poklic, ki dela narodu čast. To je materina pravica in dolžnost, nihče ji ne more vzeti te pravice, je tudi te dolžnosti ne more odvezati. Tako vzgojo sme otrok po naravni pravici pričakovati od matere, da, celo zahtevati jo more.

Ni pa še rečeno s tem, da je vsaka mati dobra vzgojiteljica. Po moji obsodbi je mati sama malokdaj dobra vzgojiteljica. Njena, največkrat slepa ljubezen do svojega ljubljencega, časih boj za obstanek, za vsakdanji kruh, pogostokrat tudi komoditeta bogatink, ki prepuščajo vzgojo drugim osebam, marsikaj prezre, kar bi morala iztrebiti že v zgodnji mladosti, zanemarja, kar bi morala gojiti nežno in skrbno. V prvi dobi torej, ki bi morala biti temelj vsi nadaljni vzgoji, je časih prav mnogo nedostatkov, ki bi jih morala kasneje popravljati in izpolnjevati učiteljica, kar je seveda težavno. Učiteljčina oblast in naloga pa ne segata tako daleč, da bi mogla gledé vzgoje pomoči že v tej dobi.

Pač pa se začenja njena velika naloga s šolsko dobo, torej, tedaj ko vstopi otrok v šolo. S to pa odloži mati polovico — ako ne še več — bremena na rame učiteljici. Do sedaj je delala pri vzgoji sama, a s šolsko dobo pa stopi učiteljica v ospredje. Zdaj se začne ona doba vzgoje, ki ostane človeku za življenje, ki ga vede v svet, med narod, ali v njegovo čast in njegov ponos, ali pa v njegovo sramoto in propast. Važno delo, težka naloga, velika odgovornost, a važna, vzvišena pa tudi oseba, ki ima izvršiti to nalogo. In kdo je bolj pripraven zanjo nego ženska? — Poklic učiteljčin še torej ni rešen, ako gleda ta samo na to, da dožene predpisani smoter, poklic njen ima še drug namen — vzgajati. Didaktika in pedagogika morata vzporedno delovati in morda slednja še bolj nego prva. Saj si pa učiteljica napravlja z dobro vzgojo tudi najboljšo podlago za uspešno učenje. Dobri otroci se namreč tudi radi učé in so poslušni na vsak migljaj učiteljčin. Kar je pa za življenje največjega pomena, dobro vzgojeni otroci se bodo učili sami še tedaj, ko izostanejo iz šole; moralno zanemarjeni pa pozabijo v kratkem še to, kar so bili pridobili v šoli.

*) Na ta članek opozarjamo zlasti gospice kolegince.

Marsikaj je grešila mati pri prvi vzgoji, marsikaj zamudila, zanemarila iz katerihkoli vzrokov že, in zdaj je na vrsti učiteljica, da popravlja, nadomešča in izpopolnjuje, kar je pomanjkljivega. To je tem težavneje, ker mati — morda nehoté in nevedé — podira in izriva z napačnimi nazori, kar bi ustvarila rada učiteljica. In tako je njeno delo brezuspešno, zaman njen trud!

Treba je torej pred vsem, pridobiti mater na svojo stran. To se ji kaj lahko posreči, saj ima po otrokih posredno pristop v razne družine, po njih samih pa tudi najboljše pripomočke, pridobiti si z njimi mater. Z ničemer si srca matere ne pridobimo prej kakor po učeneih. Ako ljubi otrok učiteljico, tedaj jo sluša, stori vse, kar mu veli. Prilicno, pred šolo ali med odmorom, naj učiteljica izprašuje po domu, po materi, kaj dela, jeli zdrava itd.

Otrok — seveda — pove to materi z največjim veseljem. Učiteljčina ljubezen do njenega otroka in pa njena prijaznost pa silno laska materi in kmalu bo iskala dotike z njo. Izpočetka jo bo povpraševala, kako se uči njen otrok, je li poslušen, miren; drugič jo bo že povprašala po kakem nasvetu. Seveda se govori izpočetka le o otrokih, a potem pride na vrsto tudi vzgoja in počasi drugo za drugim; in tako so nazori učiteljčini kmalu nazori matere. Mati začne izpraševati, kako je pomagati temu ali onemu nedostatku, kake knjige naj kupi hčeri in slednjich začne s kritičnim očesom pregledovati celo zvezke in delo svojega otroka, za katero se prej morda še zmenila ni. Prijazna beseda iz ust modre učiteljice vpliva tako na mater, da si jo pridobi za vedno ob stran. Pošiljala bo otroke pridno in vestno v šolo, in oni krivi predsodki in mržnja, ki jih je imela marsikatera mati do šole, bodo izginili mahoma. Med učiteljico in materjo naj se torej razvije ono zaupljivo razmerje, ki je pri vzgoji edini pogoj uspešnega delovanja. Vestna in skrbna učiteljica si šteje celo v dolžnost, da ostane v zvezi z materjo, nele kot znanka, ampak tudi kot njena dobra svetovalka, kot njena prijateljica. Mislím, da pač ni nobena nečast, ako štejemo med svoje prijateljice tudi preproste kmečke matere, jih časih povabimo, da zvmemo, kako so otroci doma, ali imajo primerno hrano, snažno stanovanje, ali se vedejo po našem naročilu? In vsaka mati, saj bi si štela nekako v čast, da sme k učiteljici, se bo rada odzvala povabilu. Ako si s prijaznim občevanjem pridobimo mater, njeno spoštovanje in naklonjenost, potem smo si lahko vsvesti, da sigurno dosežemo najboljši uspeh, da nam trud donese najboljši sad, ki nam ne bo samo v veselje, ampak tudi v najlepše plačilo. Saj je skoro izključeno, da bi ne bilo uspeha pri vzgoji, kjer delujeta mati in učiteljica vzajemno roko v roki, kjer si pomagata in svetujeta prijateljski. — Poglejmo časih tudi v to ali ono hišo, saj ni treba tako, da bi mislila mati, da jo hočemo nadzorovati pri njenem delu. Ne! To bi jo žalilo! Oglasimo se s tem ali z onim izgovorom, povprašajmo po tem in onem, ali je zdrava, ali so čvrsti tudi otroci, so li poslušni, jo ubogajo? Svetujemo ji prijazno, kaj naj naredi z otrokom, kako naj ga kaznuje, ako jo morda ne sluša na migljaj, ali ji pohaja rad po vasi. Lahko ji tudi svetujemo, s katerimi otroki sme občevati njen otrok, s katerimi ne; saj poznamo učiteljice najbolj otroke.

Veruj, draga koleginja, kmetiška žena te bo jela spoštovati, čislati, saj bo znala ceniti tvoj trud in požrtvovalnost tvojo. In baš s svojim spoštovanjem ti pridobi preprosta žena ono častno mesto v javnosti, ki ga po poklicu in omiki tudi zaslužiš. — Spoštovale te bodo vse, tudi one matere, s katerimi še nisi prišla v dotiko, ker nimajo še za šolo godnih otrok. Tudi te se bodo po zgledu drugih jele obračati zaupljivo do tebe, katerim potem lahko nasvetuješ marsikatero dobro in pametno, in tako prideš v zvezo z domačo vzgojo neposredno, kar ti bo prinašalo

pri šolski vzgoji mnogo sadu. Ako je temelj močan, zidaš nanj brezskrbno.

Dobro, pametno in potrebno je, zlasti v današnji dobi, da ostane učiteljica v zvezi z materjo tudi še tedaj, ko izstopi otrok iz šole, zlasti je to potrebno za deklice, ki jih naj vodi učiteljica do nadaljne naobrazbe. Moška mladina najde takoj, ko izstopi iz šole nove učitelje, ki jih vodijo do zaželene naobrazbe v raznih strokah in rokodelstvih. Kaj pa ženska mladina? Ali naj bo prepuščena le onim, ki se ji pridružujejo za zabavo? Mati sama si v tem slučaju pogostokrat ne zna pomagati, ne more ji dati poštenega razvedrila.

Učiteljica, glej, tukaj se ti nudi zopet prilika, priskočiti materi na pomoč, tu stopiš lahko javno na socialno polje in nadaljuješ, kar si začela v šolski sobi. Srca tvojih bivših učenk so ti vedno odprta. Tebe bodo slušale, ker te poznajo že iz šole, ker so te vajene slušati. Če so ti bile pokorne v šoli, ostanejo ti odslej vsaj vdane. Če so videle v tebi doslej učiteljico, te bodo spoštovale odslej tudi kot svojo prijateljico. In tako kakor ti, jih ne more nihče voditi, saj vidiš v njihovo srce, poznaš njih slabosti in veš vedno pravo besedo, da jih odvrneš pravočasno od slabega. O, zares, dobre učiteljice morejo močno uplivati tudi izven šole na javno izobrazbo, na ravnanje staršev, na nazore matere in na življenje samostojnih deklet.

Seveda pa stane vse to tudi časa, truda in mnogo požrtvovalnosti, brez katere ne doženemo itak ničesar. Časa nimamo — vsaj na kmetih ne — pripravnega, razen v nedeljo popoldne. Žrtvujmo torej nedeljo popoldne, saj je ravno to oni čas, ki ga izrablja mladina edinole v zabavo in razvedrilo. Kdo pa ji poskrbi bolj poštene in primerne zabave kot učiteljica? Povabi dekleta v šolo — dobro je, da pridejo tudi matere — prineso naj s seboj ročna dela. Učiteljica jim kaži dela, medtem pa izprašuj po domu, po domačih opravilih tekom tedna, po živini, perutnini, itd., po vsem torej, kar je v domači hiši. Med izpraševanjem daš lahko marsikatero zlato jedro gledé gospodinjstva. S čitanjem primernih spisov, s petjem, z deklamacijami si razvedrimo nedeljske sestanke.

Nič posebnega, nič nemogočega bi ne bili taki sestanki. Ali vendar bi obvarovale naše mladenke marsikatero slabe družbe, materam ohranili dobre, poštene hčere, narodu pa vzgajale vrle, pridne, zavedne gospodinje.

Z delom v javnosti pa pridobimo tudi sebi ono mesto, ki ga s svojo omiko tudi zaslužiimo. S socialnim delom šele si priborimo tisti ugled in tisto spoštovanje, ki ga kot narodove vzgojiteljice do sedaj — žal — pogrešamo. V naših manjših mestih in trgih, kjer so časih skoro smešno malenkostne razmere med takozvano „inteligenco“, ima pogostokrat trgovčeva ali uradnikova soproga več ugleda, več spoštovanja, kakor učiteljica, zlasti ako ni prikupljive zunanosti. Marsikatera „milostljiva“ ki je bila morda svoje dni šivilja ali natararica prezira in zaničuje učiteljico, jo pomiluje, češ: revica, ki se mora ukvarjati z otroki kakor kaka dekla (!) in misli, da se mora učiteljica šteti celo v čast, ako jo časih nagovori milostno. In zakaj ta puhla, neumna ošabnost? Ker ima — moža. — Me pa smo učiteljice, imamo naobrazbo, ki nam je nihče ne more vzeti, lahko stopimo torej tudi brez moža v javnost. —

Tovarišice na delo torej, priborimo si same ugled med narodom, ne strašimo se truda in časih morda celo kake pikre besede in ne izgovarjajmo se, da je nemogoče, ker imamo že itak v šoli mnogo dela in truda!

Jerica Zemljanova.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca rženega cveta 1906 K 151.440·07.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Trnjeva pot do draginjske doklade!

Bilo je leta Gospodovega 1905, ko se je po daljšem prestanku sešel deželni zbor vojvodine Kranjske. Upravičeno se je nadejalo učiteljstvo, da slednjič tudi pred njegova vrata posije solnce, da mu stanu primerno regulirajo plače. Kakor pa je še v živem spominu, je šel ta up po vodi osobito mlajšemu, samskemu učiteljskemu osobju. Prijatelji našega dobrega ljudstva so sklenili v svoji uprav genljivi ljubezni do učiteljstva, naj se pripoznajo draginjske doklade le oženjencem in onim obudovelim, ki jih je nebo oblagodarilo z otroki. Sameci so itak splendidno (!) plačani, osobito oni, ki jim je iz mesečnih 66 K poleg ostalih potrebščin plačevati še tudi stanovanje!!

Da bi se pa med one, katerim je bila namenjena draginjska doklada, ne vtihotapil morda kak neopravičenec, je šel takoj sv. Birokracij na delo! Kako pa se je vršilo to delo — evo malega komentara!

V gorskem zakotju slušbuje učitelj — vdovec, katerega sin je v srednji šoli, hčerka pa mu oskrbuje gospodinjstvo. Meseca decembra pr. l. dobi ta pozabljeni samotar dopis okr. šol. sveta s pozivom, naj opiše svoje družinske razmere, osobito naj natančno naznani, koliko ima preskrbljenih in nepreskrbljenih otrok. Dasiravno se je temu pozivu točno in nemudoma odzval, je dobil enak dopis zopet meseca januarja t. l. Odgovoril je isto kot prvič s pripomnjo, da se čudi, kam je pač izginil njegov prvi tozadevni dopis. Kdor pa meni, da je dvakratna informacija zadostovala, se jako moti. Nekaj dni potem pokaže župan dotičnega kraja učitelju dopis okr. šol. sveta, v katerem se mu naroča, naj se izjavi, je-li se more učiteljeva hčerka sama vzdržavati!

Sedaj pa si oglejmo to skrbljivost pristojnih šolskih oblasti malo natančneje! Ker je bilo določeno, da se izplača draginjska doklada vsakemu, kdor ima preskrbljevati tudi samo enega zakonskega otroka, in je dotičnik to natančno dokazal, nastane pač vprašanje, kaj ima pri tem opraviti hčerka, ki očetu gospodinji in je-li morda ta že preskrbljena!

Da je župan pokazal učitelju omenjeni dopis, zahvaliti se ima ta slučaj, da je nekaj časa oskrboval občinsko tajništvo. Kaj pa bi se bilo zgodilo ondi, kjer načeluje župan — analfabet, kakršnih imamo še tudi nekaj na Kranjskem?! Ta bi se bil seveda posvetoval z „gospodom“, odgovor naj si predstavlja vsak sam.

Takim faktorjem je torej izročena danes usoda kranjskega učiteljstva; preostane samo še to, da se morda naroči orož-

ništvu, naj vestno poroča, s kom ta ali oni učitelj občuje, in če si morda ne privošči kozarca vina po trudapolnem delu. Pri naših sedanjih razmerah tudi to ni nemogoče!

Sv. Birokracij — ne prosi za nas!

Nekoliko opazk o učiteljskih društvih.

Dopis s Štajerskega

Opazujemo pogostoma, da ni za učiteljska društva, oziroma zborovanja pravega navdušenja in zanimivanja. Društveni predsednik je večkrat že zadovoljen, ako more konstatirati sklepčnost zborovanja, ker zahtevajo pravila določeno, najmanjše število udeležnikov. Kaj je temu vzrok? Slišali in čitali smo že mnogokrat o tem. Nekateri učitelji in še bolj učiteljice so premlačni, se ne zavedajo stanovske časti, rajši pohajajo po mestu med tem časom, ko se vrši zborovanje. To je vredno graje! Marsikateri se ne udeležuje zborovanj zaradi oddaljenosti in velikih stroškov; tega opravičuje slabo gmotno stanje. — Večkrat vlada med učiteljstvom večrazrednic nesporazumljenje in celo sovraštvo: gre ta ali uni k zborovanju, ne gre pa zaradi tega drugi. Sploh je žalostno, da se nahajajo šole, na katerih deluje po pet, šest in še več učiteljskih oseb, ki bi že lahko imele med sabo majhno društvo ali vsaj družbo, a žive v neprijateljstvu in neslogi. Videl sem v nekem večjem kraju učitelje in učiteljice, imajoče hrano v gostilnici, sedeti pri posameznih mizah. Občinstvo to opazuje in kritikuje, češ, da pač ni lepo, ako že domače učiteljstvo ne živi med sabo v prijateljstvu, ampak v sovraštvu. O tem se razgovarja vpricho otrok. Ako pa otroci vedo, da učitelji živijo, v neslogi, ne bodo imeli ti (učitelji) v šoli uspeha pri pouku o slogi in miroljubju.

Kdo pa je kriv nesloge? Kriv je lahko prestrog, preosoren nadučitelj, krivi pa so tudi njemu podrejeni učitelji in učiteljice, ki se upirajo brez tehtnega vzroka raznim naredbam in ukrepom šolskega vodje. Nemir vlada pogostoma na šolah, kjer je več oženjenih učiteljev, in vzrok so največkrat ženske. Nadučitelj morda ne privošči učitelju kakega kotička kleti, podstrešja ali male gredice na vrtu za zelenjad, kar učitelj zahteva, dasi brez pravice. Ne bodimo vendar zavidljivi, privoščimo kaj eden drugemu ter si olajšujmo življenje! Učitelj naj ne zahteva, česar mu ne gre, ampak naj prosi, a nadučitelj naj ustreže dobrohotno svojemu tovarišu. Ne grenimo si sami življenja, za to imamo drugih faktorjev dovolj.

Preveč sem se oddalil od učiteljskih društev, o katerih sem izpočetka govoril, a zdele so se mi te opomnje zaradi tega umestne, ker se učiteljstvo iste šole, živeč v miroljubu in prijateljstvu, ložje udeležuje skupno društvenih zborovanj nego posameznik, in sicer zaradi nižje voznine. Pri učiteljskih društvih pa je tudi opazovati nesporazumljivost med starejšimi in mladimi člani. Nekateri starejši — posebno nadučitelji — hočejo kazati svojo oblast napram mlajšim preosorno, in to jim odtuji srca teh. Zopet pa se mlad učitelj rad ponaša s svojo učenostjo ter se starejšim nekako pomilovalno posmehuje. Ošabnosti se je varovati! Spoštujmo se medsebojno! Slabosti tovariša prikrivajmo, obrnimo se od njih prizanesljivo v stran! Ne bodimo pa tudi preobčutljivi! Nekateri se ne udeleži zborovanja, ako je predsednik ali predavatelj njegov nasprotnik ali ker se ne vjema z njegovo metodo. Pomisliti je treba, da gre za stvar, a ne za osebo. Poznam tovariša ki je izstopil iz učit. društva zaradi tega, ker se večina zborovalcev ni strinjala z njegovo novo metodo v

lepopisju. To so pač otročje malenkosti! Posamezni društveniki zopet pravijo, da bi šli k zborovanju, ako bi bilo kako važno, zanimivo predavanje, a ne pomislijo kako težko je oskrbeti predsedniku dobrih predavateljev. Ako ni predavanja, naj nam zadostuje razgovarjanje o stanovskih zadevah, saj jih je obilo. — H koncu moram še omeniti vedenje nekaterih društvenikov in društvenc pri zborovanju. Kakor moramo zahtevati v šoli disciplino, brez katere sploh ni mogoče doseči uspehov, tako mora biti tudi disciplina pri zborovanju. Med predavanjem govoriti, se smejeti ter celo burke uganjati ni dostojno! To je nečastno vedenje napram predsedniku, oziroma predavatelju in mirno poslušajočim društvnikom. — Kličem vam pa, dragi tovariši in tovarišice: Proč z nespornostjo! Sporazumimo se, pozabimo in odpuščajmo razžaljenje, oklenimo se drug drugega, spoštujmo se medsebojno, zakaj s tem pokazemo, da spoštujemo sami sebe — svoj stan.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Često se misli, da so otrokove predstave jasne, a da se ne zna izražati, ne ustno, še manj pa grafično. Ne pravimo, da bi bili ti nazori brez podlage, vendar pa le malokdaj ustrezajo pravemu dejstvu. Albert Heim trdi nasprotno: „Risanje po spominu je samo preizkušnja našega opazovanja“. — „Dokler predmeta ne znamo pravilno risati, dotlej ga ne poznamo popolnoma. In kdor pravi: Že vem, kakšna je reč, samo risati je ne znam, sam sebe vara. Če bi bila oblika jasna pred njegovim duhom, bi jo znal tudi risati.“ — S tem pa ni rečeno, da moramo zahtevati od otrok po spominu ali naravi risbe, ki jih morejo ustvarjati samo umetniki ali posebno izurjeni risarji. Nasprotno, tu gre le za predstave ne za tehniško dovršenost — in v tem oziru grešimo, kadar sodimo otroške risbe. Ako otrok izraža prva gibanja dušnih sil z jezičkom, blebetaje svoj la-la, mu nihče ne reče: „Tiho bodi, saj ne znaš govoriti!“ — ampak veselimo se in z zanimanjem poslušamo vsak glas, in mati s trepetajočim srcem spremlja vsak izraz, ki je prvi jezik detetov — Ako pa pride s prvimi izvodi svojega umetniškega nagona, mu rečemo: Beži, pusti me s svojimi čeka-rijami!

Ker že govorimo, kako je soditi risbe — bodisi po spominu ali po naravi — naj navedem, kar piše Karl Walter na strani 33 svoje knjige: „Das, was wir alle, vom Lehrer an der einfachsten Dorfschule bis hinauf zur inspizierenden Stelle zunächst lernen müssen, ist eine grundsätzlich andere Beurteilung der Zeichnungen. Es wird das die wichtigste aber auch schwerste Aufgabe für uns sein.“ (Böchlin: Und mag ein Ding noch so ungeschickt und vezeichnet sein, ich will in jedem Striche den Willen sehen; das ist alles, Korrektheit nichts.)

Risanje na pamet je torej gojiti na vseh stopnjah ljudske šole; a oblika mu je seveda na raznih stopnjah različna.

Prvo risanje po spominu na nižji stopnji, kjer riše otrok, ne da bi prej obravnavali predmeta, ampak tako, kakor si ga je zapomnil, ko ga je večkrat takorekoč mimogrede videl, imenujemo posnemajoče risanje po nezvestnem naziranju. To risanje je glede tehnike šematično ali pa manj ali bolj natančno.

Druga višja stopnja risanja na pamet je posnemajoče risanje po predmetu, ki smo ga prej obravnavali. — Opozorili smo na

bistvene dele in na to, kar se nam je zdelo za to stopnjo pripravnega, da se more risati. To je risanje po svestnem naziranju, ki je zopet glede tehnike lahko manj ali bolj natančno in se v tem prilagodi učenčevi individualnosti — Na prihodnji stopnji ne poda risar samo verne slike opazovanega predmeta, ampak ga po svoji fantaziji namenoma ali malo ali pa temeljito predrugači ali ga postavi med nove oblike ter mu naloži tu posebne funkcije. To risanje je prosto obrazno (produktivno) in je po svojem namenu kombinirajoče, okrasujoče in kompozicijsko.

Kombinirajoče risanje podpiramo v ljudski šoli z izrezanimi oblikami barvanega papirja, da dobimo posamične lahko premične elemente. List n. pr. večkrat izrežemo in ga postavimo v simetrične in ritmične like, da tvorijo ti listi skupno nove podobe. Seveda nam ni mogoče posnemati listov v vseh malenkostih, ampak primorani smo, da ga nehote stiliziramo. Kombinacija ni, da bi morala imeti poseben drug namen, kakor da zbujajo otroško fantazijo.

Okrasujoče risanje ima svoj poseben namen. Določeno je, da z njim krasimo predmete iz vsakdanjega življenja, ki nam naj bodo okrašeni lepši, ljubši pa tudi ročnejši. — Oblika in tehnika ornamenta je odvisna vsakokrat od predmeta, ki ga krasimo. Kdor hoče torej ornamentirati, mora znati tehniko in material dotičnih predmetov. Zato je ornamentiranje v pravem smislu besede le predmet, ki je mogoč v strokovno obrtnih šolah, kjer je mogoče spoznavati material v delavnici dotičnega rokodelca — Ornamentiranje brez določenega namena pa nima smisla.

Kompozicijsko risanje stoji na višku umetniškega delovanja. Kdor komponira, ima v spominu predmet, ki ga hoče izraziti uvažuje namen, ki ga hoče doseči in razpostavlja predmete v prostor, ki mu je dan tako, da bi z njimi dosegel največji učinek. Snov je risarju torej znana, misel mu je dana, a način, kako jo naj izrazi, je njegova stvar. V naših šolah je temu umetniškemu delovanju najbližje, takorekoč prvi korak, ilustriranje. Ilustriranje pojasnjuje situacije v zgodbah in pojmovanje vseh malenkosti, ki jih je mogoče grafično jasno izražati. (V umetnji: zgodovinsko slikarstvo.) Najprosteje pa deluje fantazija, ko si umetnost ustvarja sama svoje pojme, znake, predpodebe in alegorije. To je polje, kjer deluje izključno le umetniška sila, krepka osebnost s svojo determinujočo fantazijo.

Šematično risanje je predmet nižje stopnje, risanje po svestnem naziranju gojimo na vseh stopnjah; istotako kombiniranje in ilustriranje.

Risanje na pamet.

A) ponavljajoče (reproduktivno)		B) tvorjajoče [preobrazujoče] (produktivno)	
po nesvetnem naziranju	po svetnem naziranju	a) brez ozira na snov [kombinirajoče] (spodnja in srednja stopnja)	
šematiško	šematiško	b) z ozirom na snov [okrasujoče] (strokovne šole)	
stopnji primerno izvršeno	stopnji primerno izvršeno	c) zgodovinsko [ilustriranje] (na vseh stopnjah)	
spodnja stopnja	spodnja stopnja		
	na višji stopnji		
	na srednji in višji stopnji		

Risanje na pamet igra v novodobnem risarskem pouku prvo ulogo, zakaj temelj je vsi metodi.

Prehod od risanja na pamet do risanja po predmetih je prav previden in izvršiti se mora polagoma na srednji stopnji ljudske šole. Ni nam mogoče podati učne slike, ampak samo

dispozicijo učni sliki za spodnjo stopnjo, ki pa ni, da bi morala veljati za vse slučaje; ampak z njo naj bo markirana pot postopanja v glavnih potezah.

1. Učitelj izbere predmet (snov). (Važna točka; od nje je odvisen ves uspeh).

2. Zanimanje je zbuditi za predmet. Predstavo predmeta, ki ga hočemo risati, moramo oživeti s povestjo, popisom, nazornim naukom itd. Predmet je ali pred učenci ali pa tudi ne.

3. Poizkusimo risanje na pamet. Učitelj gleda, kako učenci rišejo, in zbira napake.

4. Skupna korektura.

a) popravljajo otroci,

b) učitelj na šolski tabli ter opozarja na bistvene znake v glavnih potezah ali pa nariše vse, če treba.

5. Učenci rišejo še enkrat in izvrše risbo, popišejo in jo oddajo.

6. Učitelj zbira risbe in jih hrani v ovitkih.

7. Domače vaje, poraba, kombinacije itd.

Velja pa za vse slučaje princip, da vsaj osnovne oblike (pakrožnico, krožnico, špiralo itd.) abstrahiramo naravnost s pripravnih predmetov.

Tu smo na stopnji, ko nam je ogledati prvič tehniško stran risanja, ki ga imenujemo prostolehtno risanje.

Od ččkajočega začetnega risanja nam je dovesti otroke do risanja z velikimi zanesljivimi potezami — V ta namen nam služijo najracionalneje prostolehtne vaje. Že v prvem šolskem letu vadimo otroke, da bi delali vse poteze, ne da bi se naslanjali na roko ali lakt. Te vaje se vrše dosledno na vseh stopnjah, risaje oblike, ki so razvrščene genetiško po stopnjah z ozirom na to, ali jih je težje ali lažje izvajati.

Osnovne oblike tem vajam so:

Pakrožnica, krog, ravna črta, jajčasta črta, osmica, srčasta črta, sestavljene zanjke, špirala, zavoj. Predmeti ki nam kažejo te črte in ki z njih abstrahiramo te oblike, so zaporedoma: sliva, krogla, pušica (tudi lot, dež, palica, črtalo), jajce, žica (del omrežja), list, okenska mreža, polževa hišica itd. (Zavoj štejemo tudi lahko k sestavljenim oblikam; posnamemo ga pa lahko z ornamentov v cerkvi, delov železnih ograj itd.) Prostolehtnim vajam je princip, da se vadi v eni obliki roka tako dolgo, da popolnoma avtomatično sledi risarjevi volji. Učenec naj dela te vaje tako, kakor piše črke. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Dne 5. junija t. l. sem razposlal „sprejemnice“ in poštne položnice onim tovarišem, ki so oglasili svoj pristop k društvu o priliki „Zavezinega“ zborovanja v Šoštanju. Ker pa se še niso vsi odzvali mojemu pozivu, prosim, da to skoro storé, da bo lepo vse v redu.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. julija t. l. v Šoštanju. Društveni predsednik, tovariš Koropec, presrečno pozdravi vse navzoče in pravi, naj bi nas ono navdušenje, ki so ga prinesli med nas o Binkoštih tovariši iz daljnih krajev, izpodbujalo k nadaljnemu plodonosnemu delovanju.

Nato prečita društveni tajnik, tovariš Armič, zapisnik zadnjega zborovanja, ki se udobri brez ugovora.

Ker smo bili pri „Zavezinem“ zborovanju vsi navzoči, je poročilo o tem nepotrebno, pač pa poda tovariš Koropec natančen

račun o dohodkih in stroških koncerta, ki se je priredil na čast našim milim gostom o Binkoštih. Iz računa je razvidno, da je bilo vseh dohodkov 542 K in stroškov 519 K, ostane tedaj čisti dobiček 23 K, ki je bil določen za „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani. Da se pa ne pošlje tako malenkostna vsota, predlaga tovariš Hočevar, da zložimo sami toliko, da pošljemo za „Učit. konvikt“ vsaj 50 K. Predlog je bil sprejet, zložili smo 27 K tako, da dobi sedaj „Učit. konvikt“ 50 K.

Nadaljna točka dnevnega reda je bila: „Nove tiskovine za šolske zamude“. Poročevalec Koropec natančno pojasni prednost teh tiskovin, na katere se imena vseh učencev samo enkrat spišejo in to zadostuje za celega pol leta. Slične tiskovine so že uvedene v mariborskem okraju. Ker so te tiskovine jako praktične, jih uvedemo z dovoljenjem okraj. šol sveta tudi v našem okraju.

Končno predlaga tovariš Weber, naj bi se zastopnik učiteljstva v okraj. šol. svetu odločno izrekel zato, da se uvedejo počitnice v našem okraju od 1., oziroma 15. avgusta do 1. oziroma 15. oktobra, nikakor pa ne od 1. septembra do 1. novembra, kakor se to namerava. Zastopnik, tovariš Koropec, izreče upanje, da se mu to najbrž posreči.

Na predlog tovariša Armiča se vrši prihodnje zborovanje 2. avgusta v Velenju. Po zborovanju bo odhodnica vrle tovarišice gđe. Zorke Legatove, ki odide s prihodnjim šolskim letom v Rateče na Gorenjsko. — X. —

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 8. jul. t. l. v Rajhenburgu. Udeležba je bila dokaj velika, zakaj bilo je navzočih 30 članov. Kot gosti so bili navzoči: gđe. Angela Schubert, učiteljica, ter gg. postajenačelnik Srečko Rainer in pravnik Anton Kacjan, vsi iz Rajhenburga. Društvu je pristopila kot član gđe. Gomilšek, učiteljica na Vidmu.

Ko so se rešile nekatere društvene zadeve, je poročal tovariš Pečnik kot delegat društva o zborovanju „Zaveze“ v Šoštanju. Odgovarjal je tudi na razna vprašanja zborovalcev. Za temeljito poročilo je poročevalec žel zasluzeno zahvalo.

Jako zanimivo, vsestransko premišljeno je bilo poročilo „Oskrba otrok in šola“ (por. tov. Knapič.) Poročevalec je navajal zle posledice, če se starši ne brigajo za vzgojo otrok. Posebno pozornost je posvetil otrokom sirotam, ki jih oskrbujejo občine. Tudi njemu so zborovalci burno pritrdjevali.

Jako živahna je bila debata o naših stanovskih listih, posebno o „Učit. Tovarišu“. Kot člani „Lehrerbunda“ so bili društveniki naročeni na „Schul- und Lehrerzeitung“. Društveniki so vplačevali naročnino za list v društveno blagajnico, ta je pa plačevala naročnino za vse člane skupno. To je bila najkrajša in najprimernejša pot. Zaradi tega je bilo z naročnino za ta list vedno vse v redu. Ker pa je „Schul- und Lehrerzeitung“ prenehala izhajati, si sedaj mora vsak stanovsko zaveden učitelj če že ni bil prej razven na „Schul- und Lehrerzeitung“ naročen tudi na „Učit. Tovariša“ — naročiti slednjega. Da pa bo naročnina vedno v pravem času plačana, se sklene, da si od 1. pros. 1907 dalje naroči vsak društvenik „Učit. Tovariša“ potom društva, znesek za naročnino pa vplača skupno s članarino v društveno blagajnico, kakor se je doslej plačevala tudi naročnina za „Schul- und Lehrerzeitung“. Le na ta način bo mogoče redno vpošiljanje naročnine. *)

Nadalje se je sklenilo: Čitalnice in bralna društva, pri katerih sodeluje učiteljstvo, dalje lokalni, ki jih obiskuje učiteljstvo, naj si naroče tudi „Učit. Tovariša“, sicer odpovej učiteljstvo svoje sodelovanje, oziroma ne obiskuj takih lokalov. **)

Slednjič se sprejme še predlog tovariša Tramšeka: Kakor hitro bo v društveni blagajnici potrebna vsota, pristopi društvo z enim deležem k „Učit. tisk. društvu v Ljubljani.“

Prihodnje zborovanje bo zaradi počitnic šele dne 4. novembra t. l.

Osvežimo si moči, da stopamo prihodnje leto po začrtani poti dalje! Vesele počitnice!

*) To je vsega posnemanja vreden sklep.

**) Tudi ta sklep je treba posnemati!

Književnost in umetnost.

Steirische Schul- und Lehrer-Zeitung je po 8½ letnem obstanku prenehala izhajati. Bila je vrla in neustrašena zagovornica interesov štajerskega učiteljstva.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 6. — Dragotin Pribil nadaljuje v tej številki svojo interesantno študijo o „Obiteljskih večerih,“ in sicer govori v tem nadaljevanju o razvoju ideje obiteljskih večerov ter o njih bistvu, pomenu in koristi. — Matija Heric prijavlja konec znamenite svoje razprave „O bistvu, pomenu in važnosti Vernovega določnega glagola.“ — Strokovnjaško so označene misli tovariša Jos. Bezlaja „Kako je elementarno učiti stereometrijo.“ — Dr. K. Ozvald nadaljuje s svojim metodiškim spisom „Poezija v slovenski uri,“ in sicer obravnava Levstikovo pesem „Umetelnik.“ — Vsega uvaževanja je vredna temeljita in v resnici stvarna kritika „Realne knjižnice,“ ki jo je letos izdala Slovenska Šolska Matica in ki sta jo spisala F. Apih in dr. M. Potočnik. S to oceno se tudi mi popolnoma strinjamo. Takisto objektivno sodi tovariš K. Humek o knjigi „Der moderne Zeichenunterricht,“ ki jo je spisal Adalbert Micholitsch. — V razpredelku „Šolstvo v tujini“ govori Drag. Pribil o osnovnem šolstvu na Grškem. — „Razgled“ („Listek“ — „Pedagoški paberki“ — „Kronika“) prijavlja na 7 straneh vse polno zanimivih in aktualnih drobtin, ki nam odpirajo pogled na svetovno šolsko polje. — Takemu listu gre vse priznanje!

Učne slike iz nazornega nauka za I. in II. razred.

Uredil Anton Maier. Drugi, popravljeni in pomnoženi natisk. V Ljubljani, 1906. Založil L. Schwentner. Cena 2 K 50 h, po pošti 2 K 70 h. — Predgovor pripoveduje, kako je nastala ta knjiga. Pri posameznih učnih slikah pa pogršamo imena tistih, ki so jih napravili. To ni prav, ker mora veljati vsakemu svoje. Prva izdaja iz l. 1903 je tako hitro pošla, da je bilo treba prirediti 2. izdajo. To je za knjigo najlepše priporočilo in za učiteljstvo, ki jo je spisalo, najlepša pohvala. Na podlagi pridobljenih izkušenj se je učivo v 2. natisku v raznih ozirih predručilo, zlasti glede pripovedovalnega nazornega nauka in risb. Dodanih je tudi več praktičnih migljajev in 4 učne slike iz branja. Knjiga obsega le najvažnejšo stvarino. Namenjena je v prvi vrsti ljubljanskim ljudskim šolam; z istim pridom pa bo služila tudi izvenljubljskemu učiteljstvu. Treba bo le tuintam kaj preurediti z ozirom na razmere dotične šole.

Šopek šolskih pesmi. S posebnim ozirom na narodne in v narodnem duhu zložene napeve. Izdaja v štirih delih. Prvi del. Na podlagi Koprivnik-Majenove „Začetnice“, Razinger-Zumrovega „Abecednika“ in „Prvega berila“ istih dveh sestaviteljev. Drugi del. Na podlagi II. dela Schreiner-Hubadove „Čitanke“ in Josin-Ganglovega „Drugega berila“. Pripredil in na svetlo dal Anton Kosi. 1906. Založil izdajatelj (A. Kosi v Središču na Štajerskem). Cena? — Prejeli smo I. in II. del te pesemske zbirke. Obljubljena nam je strokovnjaška ocena.

Vestnik.

Svojim naročnikom! Minilo je I. polletje, in cenjene naročnike prijazno vabimo, da obnove naročnino. Prosimo jih pa tudi, da nam pridobijo čimveč novih naročnikov. Čim večje bo njihovo število, tem lepši bo razvoj našega lista.

Učiteljski dobrotniki. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: Svetovivansko učiteljstvo, zbrano ob priliki slovesa svojega umirovljenega voditelja, g. Pelicona, dne 7. julija t. l. zložilo 9 K; g. Anton Brezovnik, nadučitelj v p. v Vojniku pri Celju, 5 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učit. konvikt so plačali: tov. Lunaček Aleksander, nadučitelj; tov. Matija Brezovar, učitelj; tov. Harbich Ana, učiteljica in tov. Simončič Ivana, učiteljica v Št. Rupertu; tov. Josip Kobal, nadučitelj in g. Ivan Lovšin, župnik in katehet na Premu; tov. Rajko Justin, nadučitelj in tov. Marija Justin, učiteljica v Vremah; tov. Marija Curk, učiteljica na Razdrtem; tov. Janko Zupančič, nadučitelj v

Ratečah na Gorenjskem; tov. Ivan Kvac, nadučitelj in tov. B. dana Žiček, učiteljica pri Sv. Martinu v Rožni dolini pri Celju; tov. Fran P. Zidar, nadučitelj v Šmarjah pri Jelšah (3 K); tov. Fran Leban, š. voditelj v Trnovem pri Gorici; tov. Fran Waišel, nadučitelj in tov. Štefanka Kljun, učiteljica v Hrušici v Istri. Živili! Bog plati!

Poročil se je tovariš Franc Ciuha, učitelj v Mavčičah pri Kranju, z gdč. Pavlo Šuštersičevo, poštarico v Smedniku. Čestitamo!

Tridesetletnico nadzornikovanja obhaja letos gospod okrajni šolski nadzornik Ivan Tuma v Postojni.

Umrla je v Leitersbergu pri Mariboru gdč. Margareta Majerič, učiteljica pri Sv. Lovrencu v Slov. gori. Mlado, komaj 25 letno življenje je uničila sušica. Bila je pokojnica do zadnjega ena tistih redkih tovarišic, ki stoje vedno v vrsti z naprednimi učitelji. Bodi ji blag spomin!

Razpisano je v stalno, oziroma v začasno popolnitev drugo učno mesto na Vrhpolju pri Vipavi. Ker je vas Vrhpolje jako prijazen kraj in le četrtr ure oddaljen od trga Vipave, se je nadejati obilo učitelje prosilk. Učiteljica ima prosto lepo stanovanje, obstoječe iz dveh sob, v novo zgrajenem šolskem poslopju, ki je najlepša dvorazrednica na Kranjskem. Prošnje je vlagati do 3. avgusta pri okr. šolskem svetu v Postojni.

Učiteljska služba je razpisana do 20. julija na trirazrednici v Žetalah pri Rogatecu. Šola se nahaja v II. plač. razredu in je tudi drugače v ugodnih razmerah.

V okraju ljubljanske okolice se je začelo živahno gibanje za razširjanje že obstoječih in ustanovitev novih šol. Samo ob sebi je umevno, da je naše „dobro ljudstvo“ temu izvečine protivno, nahujskano od gotovih strani, ki imajo rajši še dalje obilico analfabetov kot vsaj nekoliko izobražencev. Na Škofljici je bil n. pr. 28. junija komisijski ogled in obravnava, a v „Dolmolu“ in „Slovenec“ se očita zaslužnemu g. Ogorelcu marsikaj, kar pač ni v čast dopisunu. Le šol ne v ljubljansko okolico, da bo vedno najbolj nazadnjaška! Upamo, da se ne bodo šolske oblasti ozirale na prazne ugovore nerazsodnega nahujskanega ljudstva, ampak da bodo zadostile zakonu z dne 29. septembra 1905. Šol nam je treba!

Okrajna učiteljska skupščina za okraj ljubljanske okolice bo dne 16. julija t. l. v Šiški. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu: „Kuhinjska sol“, praktična obravnava z učenci III. razreda (gdč. Andoljšek); „Spisje v ljudski šoli“ poročata tovariša Marn in Štrekelj; „Novi šolski in učni red“, poroča tovariš Franc Ks. Trošt; „Šolski izlet z ozirom na učni pomen“, skupna naloga za vse člane, poročevalec se določi pri zborovanju. — Volitev dveh zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet za dobo 1907—1912.

Okrajna učiteljska skupščina za postojnski šolski okraj se je vršila dne 2. t. m. na Razdrtem. Najvažnejše točke dnevnega reda so bile poleg obširnega nadzornikovega poročila: 1. Podrobni učni načrt za ponavljalne šole postojnskega okraja, ki ga je sestavil nadučitelj B. Horvat ter je bil z malimi izpremembami tudi sprejet, 2. Brzjavna vremenska prognoza in sodelovanje šole pri tej koristni stvari, poročal učitelj A. Gorjup, ki je svoj nalogi izgotovil v splošno zadovoljnost; in 3. Kako naj deluje šola v varstvo koristnih živali in proti trpinčenju živali, zlasti domačih. Za ta splošni referat je določil nadzornik nadučitelja A. Skalo iz Vipave, ki je tudi prav temeljito rešil označeno zadačo. Na predlog g. nadzornika se obe poročili priobčita v strokovnem listu. Dalje je bil z malimi izpremembami soglasno sprejet nasvet nadučitelja Horvata glede ponavljalne šole, ki je bil že v „U. T.“ priobčen. Isti predlagatelj je še nasvetoval, naj okrajni šolski svet ukaže krajnim šolskim svetom, vstaviti tako velik znesek v proračun, da bi se s tem nabavile vse šolske potrebščine za vse otroke, ter da se naroči za vse šole pedagoški list „Popotnik“. Ta predloga pa se izpremenita v toliko, da naj okrajni šolski svet oboje le priporoča, kar je bilo potem soglasno sprejeto. — Po skupščini sta bila v okrajni šolski svet soglasno izvoljena dosedanja naša vrla zastopnika tovariša Dragotin Česnik, nadučitelj v Knežaku, in Anton Skala, nadučitelj v Vipavi. — Omenjam še, da smo imeli priliko si ogledovati marsikatero lepe risarske izdelke

po novi metodi. Največ so razstavile šole iz Postojne, Vipave in Zagorja.

Iz Črnuč pri Ljubljani nam pišejo: Prekrasen je bil dan 7. julija t. l. — Naša šol. mladina ga je s strahom in pa z nepopisno radostjo pričakovala — S strahom, da nam morda dež ne pokvari nameravanega izleta v Ljubljano, z radostjo pa, da bodo videli muzej in druge zanimivosti bele Ljubljanee. — Izlet se je v vsakem oziru lepo sponesel. — Ob 6. uri zjutraj smo odkorakali po Dunajski cesti proti Ljubljani, kamor smo dospeli ob 1/2 8 uri ter si takoj tu ogledali krasne nasade pod Turnom, nekdanji grad Radekega in njegov spomenik ter potem posedli in imeli kratek odmor, da so se otroci nekoliko okrepčali z jedili, ki so jih donesli s seboj. Nato smo odšli v dež. muzej Rudolfinum, kjer smo ostali 2 uri. — Pri odhodu smo si ogledali Valvazorjev spomenik ter krenili proti Zvezdi, si tudi zopet ogledali doprsni kip Radekega, ter nato pohiteli k Prešernovem spomeniku in dalje v stolnico in pred Vodnikov spomenik in končno na Grad, od koder smo z daljnogledi opazovali mesto ter bližnjo in daljno okolico ter imeli izredno lep užitek. Ob 1/2 1. uri smo šli k obedu v ljudsko kuhinjo. Tu bi opozarjal šolska vodstva na ta zavod, ker ravno obed za toliko število otrok napravlja učitelju večkrat skrbi. V ljudski kuhinji je bilo 105 otrok izborno in cenovno v popolno zadovoljnost postreženih. — Po obedu so uprizarjali otroci razne igre na vrtu starega strelišča in ob 4. uri smo pa odkorakali k sv. Krištofu ter si ondi ogledali grobe nekaterih slavnih mož, kakor: Praprotnika, Reslja, Kopitarja, Tuška, Bleiweisa, Jurčiča, Vodnika, Čopa, in raket pisatelj. društva. V tem pa so prišli po nas vrli Črnučanje s 3, z zastavami, mlajini venici okrašenimi vozmi, ki jih je mladina urno zasedla in hajd proti zelenemu Posavju. Na vsakem vozu je vihrala še velika trobojnica; a otroci so dali duška svojim notranjim čuvstvom z veselimi petjem in živimi klici. Na Ježici v gostilnici g. Vilfana (Aleša), je dobil še vsak otrok štruco kruha in kozarec vina, kar vse je bilo v 20 minutah končano in v malo trenutkih smo bili zopet na prijaznih Črnučah, ki beležijo ta dan kot prvi izletni dan svoje ljudskošolske mladine v našo prestolnico. Tega dne ne zabijo otroci nikdar!

O okrajni učiteljski skupščini za novomeški okraj v Trebnjem dne 23. junija t. l. nam poročajo: I. Ob določeni uri otvoril e. kr. okrajni šolski nadzornik Josip Turk zborovanje, pozdravi vse navzoče učiteljstvo ter imenuje svojim namestnikom šol. vodjo M. Matkota iz Toplic. II. Na predlog nadučitelja Gebauerja sta se izvolila gđ. učiteljica Ljud. Mazgon in nadučitelj M. Jenko, oba z Mirne, za zapisnikarja. Preden preide predsednik na naslednje točke dnevnega reda, predstavi učiteljstvu od zadnje skupščine sem nanovo v okraj došle učne osebe. — III. Poročilo e. kr. okrajnega šol. nadzornika o stanju šolstva je bilo prav zanimljivo V zadnjem času se je ustanovilo 7 novih razredov; 2, oziroma 3 razredi se pa otvorijo v kratkem. — V naš okraj je torej došlo novo življenje. Po več krajih grade nove šole. V doglednem času bo v celem okraju le nekoliko enorazrednic. IV. Jako poučno je bilo predavanje g. prof. Fr. Orožna. „O pospešitvi domoznanskega pouka v ljudski šoli“. V svojem predavanju je gospod profesor omenil, da bi bilo potrebno, da bi se že na učiteljskih ta važni pouk bolj temeljito gojil. Hrvaški učiteljski potujejo vsako leto s svojimi profesorji po svoji domovini, ali pa napravljajo izlete v sosedne dežele, da tako najbolj spoznajo svojo domovino in sosedne dežele. Umestno bi bilo, ko bi se uvedla taka poučna potovanja tudi pri nas*). Šolske knjige so glede zemljepisnega kakor zgodovinskega pouka jako pomanjkljive. Za domoznanstvo služijo v prvi vrsti dobri zemljevidi in reliefi. Gospod profesor je kazal, kako naj se zemljevidi čitajo ter omenjal napake, ki jih ima zastareli Bauerjev zemljevid Kranjske dežele. Omenjal je relief, ki se bo izdal za vso Kranjsko, da bo mogoče pozneje dobiti relief vsaki šoli za svoj okraj po primerni ceni. — Za izborno poročilo se zahvali g. predsednik. V. O točki „Stari in novi šolski in učni red“ je referiral šol. voditelj M. Matko. Enoglasno je bila sprejeta resolucija: „Visoki e. kr. dež. šol. svet blagovoli sklicati enketo vseh e. kr. okr. šol. nadzornikov in 12 učiteljev pod predsedstvom g. dež. šol. nadzornika. Ta enketa naj bi določila in sestavila naredbo k novemu šol. in učnemu redu, ki jo naj potem izda e. kr. dež. šol. svet“.

*) Zakaj jih pa ne uvedejo.

Uredn.

VI. Podrobni učni načrt za 1. in 2. šol. leto. O tej točki poroča g. predsednik sam, ki je načrta sestavil na podlagi mu došlih referatov in lastne izkušnje. Izrekla se je želja, da se dasta načrta čim prej pomnožiti, da dobi vsaka šola po 1, oziroma 2 načrta v uporabo. — VII. Kako vplivaj šola v varstvo koristnih živali in rastlin? Kot poročevalca za to točko določi g. predsednik tovariša A. Vodeta iz Zagradca. Delo je bilo prav skrbno sestavljeno, zakar se izreče referentu zahvala. VIII. Pri točki „Določitev knjig za prihodnje šol. leto“ predlaga nadučit. Jenko, da se uvede na tukajšnjih šolah Schreiner-Bezjakove jezikovne vadnice. — Sprejeto. — IX. Poročilo knjižničnega odbora se vzame na znanje. Iz poročila je razvidno, da je knjižnici v upravnem l. 1905/6 prirastlo 32 del v 49 zvezkih in 4 snopičih. Knjižnica šteje sedaj 1043 del v 1347 zvezkih in 54 snopičih. Izposodilo se je 21 učiteljem in učiteljicam 163 knjig, tedaj se knjižnica bolje uporablja nego prejšnje leto. Račun kaže dohodkov 375 K, stroškov 332 K 86 h, tedaj blagajničnega preostanka 42 K 14 h, ki se porabi za poravnava računa knjigovezca. — Gosp. predsednik pripomni, naj bi vbodoče učiteljstvo izražalo željo, katere knjige naj bi se za knjižnico nabavile. Pregledovalcema računa se volita g. Franke in g. Potokar, ki sta našla računa v polnem redu. X. V knjižnični odbor se volijo per acclamationem stari odborniki, in sicer: gđ. M. Clarici, M. Arh, M. Aschmann in gg. V. Gebauer in Fr. Kalan. — V stalni odbor so bili zvoljeni po listkih z nadpolovično večino glasov gg. M. Matko, Fr. Potokar, V. Gebauer, Štef. Jelenc in gđ. M. Clarici. — XI. Samostojnih nasvetov ni bilo. — XII. Pri volitvi dveh zastopnikov učiteljstva v e. kr. okr. šol. svet za dobo 6 let sta bila izvoljena tovariša Martin Matko z 28 in Štefan Jelenc z 22 glasovi od 39 oddanih glasov. — S tem je bil vzpored zborovanja končan. Gosp. predsednik se zahvali vsem udeležencem skupščine za pozornost, jih bodri, da vse svoje moči posvetijo šoli in mladini ter se končno spomni zaščitnika šolstva, presvetlega cesarja Franca Jožefa I., kateremu učiteljstvo na predsednikov poziv zakliče trikratni „Slava“. Na to odpoje učiteljstvo cesarsko pesem. — Banketa pri Pehanatu se je skoro vse učiteljstvo udeležilo. Tu se je učiteljstvo zabavalo s krasnim petjem narodnih pesmi. Gospod ravnatelj in bivši e. kr. okr. šol. nadzornik Ant. Jeršinović je učiteljstvo brzojavno pozdravil ter s tem pokazal, da mu je bilo in mu je učiteljstvo še vedno pri sreju. Tega je bilo učiteljstvo zadovoljno.

Učiteljstvo celjske okoliške šole je sklenilo, da se ne udinja katehetu za slugo in da ne pojde delat ob birmi škofu štafaže z otroki. To je popolnoma pravilno. Učiteljstvo bodi čisto samostojno in naj nikoli ne kaže, da je nekaj hlapčevalo pod peto cerkvenih oblastnikov. Šolski otroci tudi niso zato na svetu, da bi hodili postajat po ulicah in delat parado, kadar pride Peter ali Pavel. Ko niso otroci v šoli, so last svojih staršev, in nihče jim ne sme jemati svobode. Potem pa: kje stoji zapisano, da mora šolska mladina delovati pri sprejemu škofa? Nikjer in v nobeni zakoniti določbi! Zato je vsaka taka prireditelj prisiljena in protizakonita, samovoljna in neprimerna! Dostojnost, vljudnost itd. nimajo tukaj nič posla! Škof je cerkveni dostojanstvenik, zato ga naj sprejema cerkev. Šola pa ni cerkvena institucija, zato nima pri sprejemu škofa nič posla. Cerkev cerkvi in šola šoli. In sedaj pride „Slovenec“ in udari z groznim patosom po imenovanem učiteljstvu, zlasti po nadučitelju Gradišniku. Vsa Štajerska se trese ob tem udarcu, ubogo celjsko učiteljstvo obhaja groza! A še nekaj drugega se je zgodilo. Kakor pripoveduje „Slovenec“, je eden učiteljev pustil drugih 7 na cedilu in peljal sam otroke vseh razredov v cerkev. Zaradi tega ga drugi tovariši več ne smatrajo za kolego, ker je zapustil svoj stanovski ugled. „Slovenec“ ga pa hvali. In s tem je povedano vse.

Okrajna učiteljska skupščina za okraj Volosko se vrši 14. t. m. v Voloskem. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje o šolski higijeni, o novi metodi risanja, o šolskih vrtovih in o ročnih delih.

Učiteljstvo tržiškega sodnega okraja je priredilo dne 7. t. m. v Radovljici koncert v prid „Učiteljskemu konviktu“. To je v kratkem času že drugi koncert, ki ga je priredilo imenovano učiteljstvo v korist našemu konviktu. Čast takemu učiteljstvu!

Pri Sv. Gotardu je razpisano voditeljevo mesto. Prošnje je predložiti okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku tekom enega

meseca, računši od dneva prve razglasitve tozadavnega razpisa v uradnem listu „Laibacher Zeitung“. — Tako govori pismo, ki nas je z njim počastil e. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, proseč nas, naj njegov razpis prijavimo zopet — brezplačno! Ševeda: mi vse brezplačno! Pa ko bi že navedli datum, do kdaj je treba vlagati prošnje! Sedaj si mora vsak še posebej naročiti „Laibacher Zeitung“, da bo vedel, kdaj mine tisti čas, ko mu stoje odprta vrata v sijajno dobo šentgotarskega učiteljevanja! Ali ne moreta zastopnika učiteljstva v kamniškem okrajnem šolskem svetu malo zaropotati, da že vendar napravijo red glede razpisavanja učiteljskih služb? Ako hočejo imeti v kamniškem okraju zasedena učiteljska mesta, morajo v učiteljskem listu razpisavati službe, in sicer razpisavati tako, da bodo razpisi jasni tudi brez pomoči uradnega lista!

Slepici in gluhonemi. Število slepcev se zmanjšuje. Leta 1871. je bilo na Ruskem 22.978 slepcev, leta 1900. samo 21.571; leta 1871. je prišlo na 10.000 prebivalcev 9·3 slepcev, l. 1900. le 6·2 slepcev. Ta napredek je pripisati v prvi vrsti napredku javnega zdravstvenega negovanja in zdravniške umetnosti. Pred vsem se je skrčilo število onih slučajev, pri katerih nastopi oslepljenje zaradi očesnega gnojenja novorojencev, in sicer le zato, ker so uporabljali tako znano Credédovo metodo; osemnajst odstotkov slepote izvira iz tega vzroka, dokaz, da je treba še bolj paziti na to pogubonosno zlo, posebno naj bi pazile babice na to. Veliko število k tem nesrečnim slepcem je prišlo od strani onih delavcev, katerim se oči pokvarijo v poklicu. Toda tudi pri teh slučajih se je število skrčilo. Mnogo, žalibog, premnogo slučajev se pripeti pa v otroški dobi, ko se igrajo otroci s kameni in s streljivom.

Učiteljstvo in alkohol. V naših skupščinah in zborovanjih pridejo v poštev mnogobrojne zapreke, ki ovirajo na eni strani vzgojo, na drugi pa uspešen pouk. Tako rado pa se pozabi na mogočnega trinoga, kralja alkohola. Da sega njegova oblast tudi v naš delokrog ter nam dela neprilike in stavi razne težkoče, o tem je prepričan vsak pravi narodni vzgojitelj. Zato veljaj tudi od naše strani: „Boj vragu pijanstva!“ Posnemajmo v tem oziru hrvaške tovariše. Ti izdajajo celo svoj abstinenčni list. Tovariši! V nedeljo, dne 15. julija, se vrši v Ljubljani protialkoholni zbor. Na dnevnem redu je med drugimi točka: Alkohol in vzgoja. Poslednja pa je v prvi vrsti naša stroka. Tedaj pridite, stvar je važna, ker se tiče naših uspehov. Komur je le mogoče, naj se udeleži zanimivega zborovanja.

Učitelj — abstinent.

Na počitnice. Čas počitnic je tu. Večina je privezana na dom, ker brani tisti, no — tisti, ki ga — ni. Nekateri pa vendarle pojdejo malo v svet, in prav je to. Kam pa pojdemo! Idimo med naše brate Primorce, Hrvate, Bošnjake itd. Pazimo, kako govori dotični narod, da ne bomo vedno bolj oplankani z našo govoricco. Primerjajmo našo „krajnščino“: „Oče so, mati so bili, gospod bodo prišli itd., z govoricco drugih Slovanov. — Idimo med Slovane, da se nam obzorje malo razširi!

Slovenec in Hrvat.

Ročni zapisnik, ki ga izdaje naša „Zaveza“, bo izišel meseca avgusta v A. Kleinovi tiskarni v Ljubljani. Na ta „Zapisnik“ opozarjamo že danes p. n. učiteljstvo, da bi se ta ali oni ne dal premotiti od kake zakotne konkurence proti naši organizaciji. V tem slučaju mora biti merodajna stanovska organizacija, ne pa konkurenčna nizka cena, ki tiče za njo znani uzroki. Tudi v tem slučaju se držimo gesla: Svoji k svojim!

Nove šolske tiskovine za Kranjsko. Z ozirom na novi šolski in učni red bodo izišle tekom velikih počitnic — kakor se nam poroča iz prav zanesljivega vira — nove šolske tiskovine za ljudske šole na Kranjskem. Zato opozarjamo sl. šolska vodstva, da se ne prenačijo z naročevanjem šolskih tiskovin. Nove šolske tiskovine za Kranjsko se bodo dobivale v A. Kleinovi tiskarni v Ljubljani, na kar p. n. zavedno učiteljstvo že danes opozarjamo. Svoji k svojim!

Razgled po šolskem svetu.

— **Kongres srbskega učiteljstva.** „Učiteljsko združenje“ v Srbiji proslavi letos meseca avgusta petindvajsetletnico svojega obstanka in delovanja. Združenje želi, da se te proslave udeleži vse srbsko učiteljstvo. Iz tega vzroka je odredilo, da se skliče na 6. dan avgusta kongres vsega srbskega učiteljstva. Kongres se vrši v Belgradu. Kdor se ga meni udeležiti, naj to javi glavnemu odboru „Učiteljskoga združenja“ do 25. julija t. l. Vzpored XXV. učiteljske skupščine in I. srbskega učiteljskega kongresa je ta-le: A. Učiteljska skupščina. Člani „Učiteljskoga združenja“, ki se žele udeležiti te skupščine, morajo priti dne 4. avgusta točno ob 4. uri popoldne k posvetovanju. Dne 5. avgusta je zborovanje po tem-le dnevnem redu: a) Otvoritev skupščine. b) Izvolitev časništva. c) Poročilo glavnega in nadzorovalnega odbora. d) Predlogi glavnega in nadzorovalnega odbora. e) Določitev proračuna. f) Volitev glavnega in nadzorovalnega odbora. g) Zaključenje skupščine in razdelitev spomenice „Učiteljskoga združenja“. B. Kongres srbskega učiteljstva se vrši dne 6. avgusta. Dnevni red: 1.) Volitev potrebnega števila predsednikov in tajnikov za kongres. 2.) Odhod v cerkev. 3.) Kratak referat o stanju ljudskih šol v posameznih srbskih pokrajinah. 4.) Razgovor o jačji zvezi vseh srbskih učiteljev zaradi širjenja prosvete med srbskim narodom. Zvečer koncert. Dne 7. avgusta: Ogleddvanje Belgrada po posebnem vzporedju. Proslava pokojnega Gavrilovića in polaganje vencev pred njegovim spomenikom, ki ga je postavilo „Učiteljsko združenje“ na Kalimegdanu. Popoldne odhod v Topčider. Zvečer predstava v narodnem gledališču. Dne 8. avgusta zjutraj nadaljevanje ogledovanja mesta in kulturnih zavodov, popoldne izlet na ladji v okolico Belgrada. Zvečer banket. Dne 9. avgusta odhod gostov. — Kot oficijalni zastopniki naše „Zaveze“ se udeleže tega slavlja tovariši Engelbert Gangl, Luka Jelenc in Ivan Šega. Čujemo pa, da se pridruži tej deputaciji še nekaj učiteljev in učiteljic. Kdor se udeleži izleta v Belgrad, naj to javi do 20. t. m. predsedništvu „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Ljubljano, kjer dobi vse potrebne informacije.

— **Na goriški gimnaziji** je bilo v tem šolskem letu 44 dijakov Slovencev.

— **Na goriški realki** je bilo v tem šolskem letu 113 dijakov Slovencev.

— **Na celovškem učiteljskem** sta prebila zrelostni izpit dva Slovenca. Skupno je maturiralo 33 učiteljskihnikov.

— **Šulferajn v Spodnji Šiški.** V Spodnji Šiški so ustanovili podružnico nemškega šulferajna. Nemci že vedo, kolikega pomena je šolstvo, Slovence pa so glede na to vprašanje zanikrni in leni. Zato je lahko graditi most od rajha do Adrije.

— **Brezplačna učila.** Mestni zastop v Stuttgartu je sklenil, da dobivajo učenci ljudskih šol vsa učila brezplačno. Mesto ima zaradi tega na leto 80.000 mark več izdatkov.

— **Zvezo med domom in šolo na Nizozemskem** vzdržujejo pa, da izda Učiteljska Zveza vsake tri mesece po eno številko svojega lista „Narodna Šola“ za starše. Te številke prijavljajo članke, namenjene staršem in okrašene s podobami iz šolskega življenja. Vsak učitelj dobi toliko izvodov tega lista, kolikor ima učencev v razredu, ki jih brezplačno razdeli med nje, da jih ponesejo staršem. Pravijo, da starši radi čitajo ta list in da s tem buđi splošno zanimanje za šolo.

— **Alkohol in otroci.** O zauživanju alkoholičnih pijač od strani za šolo ugodnih otrok se je pred kratkem preiskovalo v Nordhausenu, mestu, kjer se žge največ žganja. V sedmem razredu ljudske šole je od 49 otrok pilo že 38 vino, 40 žganje in vsi so, deloma celo jako redno, že pili pivo. V četrtem razredu, kjer je bilo 28 deklic, je pilo 27 že vino, 14 pa žganje, 21 jih je pripoznalo, da rade pijejo pivo, 14 pa povedalo, da pijejo redno vsak dan pivo, ker jih krepi, kakor pravijo starši; 16 jih je priznalo, da so bile tuptatam že nekoliko pijane na pojedinah, izletih ali pa pri praznovanju različnih godov v rodovini. — V neki vaški šoli v Ortelsburgu so dobili pri mnogih učencih steklenice, napolnjene z žganjem, ki so jih dobili od staršev s seboj, da se okrepcajo med poukom. Nekateri devet-

letne učence so morali odstraniti od šolskega pouka, ker so bili pijani. To je velikansko hudodelstvo, ki bi ga treba neusmiljeno kaznovati.

— **Škodljivost mokrih nog za šolsko mladino.** Skrbna mati skrbi, da si obuje njen ljubljence, ako pride z mokrimi nogavicami in čevlji domov, suhe nogavice in čevlje. Žalibog zamolče otroci kaj radi, da imajo mokre čevlje. Mnogo hujsi so slučaji, ako morajo otroci daleč v šolo, n. pr. na kmetih. Tudi tu naj bi se mislilo na sveže nogavice. Obuvalo, ki se je zmočilo na poti v šoli, se lahko posuši v šoli in lahko se ga uporabi na poti iz šole. Vsak otrok naj bi imel v deževnem vremenu suhe nogavice s seboj, v šoli naj bi pa imel rezervne čevlje iz suknja.

— **Jetika in šola.** V boju proti jetiki v šoli je ukrenil deželni šolski svet na Dunaju sledeče: Šolske knjižnice treba najmanj vsako leto enkrat razkužiti, takisto tudi knjige, ki se posojuje ubožnejšim otrokom. Jako pokvarjene in umazane knjige naj se ne izposojujejo več. Otrokom, pri katerih so dognali zdravniki jetiko, naj se odkaže sedež na koncu klopi. Ako zve šolsko vodstvo, da so gospodarji učencev ali pa da je kaka druga oseba iz gospodarjeve rodovine zbolela na jetiki, naj takoj obvesti starše dotičnih otrok in naj jim pove, kaka nevarnost preti njihovim otrokom na takem stanovanju. Ako zboli kak učitelj na jetiki, naj se ga ne pušča v kljub njegovi zmožnosti toliko časa k poučevanju, dokler ne okreva popolnoma. Isto tako naj se napravi tudi s slugami, ki zbole na jetiki.

— **Šola in telesni razvoj.** V časopisu za šolsko negovanje zdravja se peča dr. Schwerin z vplivom šole na telesni razvoj in na obolenja šolskih otrok, pri čemer je prišel na podlagi preiskav, izvršenih na približno 3000 otrok, do sledečih zaključkov: Šola pospešuje telesno rast v dolgosti, in zdi se, da ovira razvoj ogrodij v širini. Povečanje telesne teže zavisi od rasti telesa v dolgosti in širokosti. Dejstva, ki vplivajo v šoli na nenormalni telesni razvoj otrok, so jako neugodna. Odstotek onih otrok, katerim se je skrivila hrbtenica, je med novo vstopivšimi manjši od onega odstotka, ki ga dajo otroci, ki že dlje časa obiskujejo šolo. Isto velja tudi za zmožnost obolenja sploh in za malokrvnost posebej. Preiskovanja o telesnem razvoju in o obolenju šolske mladine se najbolje dajo izvršiti začetkom šolskega leta, ker le v tem času je možno primerjati zdravstvene razmere novovstopivših otrok in onih, ki so že dlje časa v šoli; pri sanitarnem nadzorstvu šol se ne sme opustiti opazovanja duševnega razvoja otrok.

Listnica uredništva.

Na mnogostanska vprašanja, ki nam dohajajo glede afere tovariša R. Justina, odgovarjamo to-le: Pozvedeli smo, da je vložil tovariš Justin vsestransko utemeljen rekurz na naučno ministrstvo. Ker pride ta rekurz tudi v poslanske roke, ga bomo izkušali dobiti, ako že prej ne izide v kakem nemškem časniku. V tem primeru ga doslovno priobčimo po izvirniku, da vidi ves svet, kaj yse je na Kranjskem mogoče. — V dobi počitnic — od 15. t. m. do 15. septembra — prosimo pošiljati vse spise na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1471.

Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Toplicah je stalno popolniti nadučiteljsko mesto.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 30. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. junija 1906.

Št. 1479.

Na dvorazredni ljudski šoli v Beli cerkvi je stalno popolniti drugo učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 30. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. junija 1906.

Št. 1512.

V krškem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na petrazredni ljudski šoli v Radečah za moške prosilce v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. julija 1906.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 6. julija 1906.

Do 18. julija t. l. je razpisano učno mesto na trirazrednici v Št. Rupertu, okraj Krško, v začasno nameščenje. S tem učenim mestom je združeno prosto stanovanje, obstoječe iz dveh lepih sob.

Krajni šolski svet v Št. Rupertu, dne 11. julija 1906

A. Lunaček, podpredsednik.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglasiti pri načelniku (zdaj nadučitelj **Franc Ks. Trošt** na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 v, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po dve kroni, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po dve kroni za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 200 članov.

Prijateljem slovenske mladine, šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočamo:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.
- „Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Naznanilo p. n. članom deželnega učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko.

Deželno učiteljsko društvo si je izprosil 1. 1903 od zdravstvene komisije morskega kopeljišča v Gradu ugodnost, da plačajo udje, ki se izkažejo s pristopnico k temu društvu, samo polovico zdravstvene takse.

Predsedništvo dež. učit. društva v Ajdovščini,

dne 2. julija 1906.

Predsednik: **Fr. Bajt.**

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov	à	9 K	—	h,	12. rok	4 K	73 h
B	"	18	"	"	6	"	18.	3	56 "
C	"	24	"	"	4	"	24.	4	— "
D	"	38	"	"	3	"	38.	—	66 "
E	"	46	"	"	2	"	50.	46.	1 " 81 "
F	"	60	"	"	2	"	60.	—	70 "
G	"	70	"	"	1	"	75	70.	1 " 42 "
H	"	85	"	"	1	"	50	85.	1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Pravkar je izšla

druga in pomnožena izdaja knjige

Učne slike iz nazornega nauka za I. in II. razred.

Priredil Anton Maier.

Cena 2 K 50 h, po pošti 2 K 70 h.

Dobiva se v založništvu

L. Schwentnerja v Ljubljani

Prešernove ulice šte. 3.

Upravništvo „Zvončka“

proda več lepih

klišeejev

po nizki
ceni.

Upravništvo „ZVONČKA“

Ljubljana, Rimska cesta št. 7.

S kakšnimi težavami sem se moral boriti.

Spisal Ivan Lapajne.*)

Z mešanim čuvstvom sem nastopil l. 1878. službo v Krškem. Rad sem bil prišel na meščansko šolo, a nerad na nemško zlasti nerad na tako nemško šolo, kjer so sami slovenski otroci, nevesči nemškega jezika. Težko je tudi značajnemu človeku take šole zagovarjati; težko je zoper svoje prepričanje in zoper zdrava pedagoška načela govoriti z otroki v jeziku, katerega oni ne razumejo. Saj se pravi to, prazno slamo mlatiti in bob v steno metati. — Ali človek stori marsikaj zaradi ljubega kruhka, kar bi sicer opustil. Pa človek mora večkrat sam kakošno malo napako storiti, ker bi sicer drugi isto napako še v večjem veseljem storili. Ako namreč ne bi bil jaz za ravnateljsko službo v Krškem prosil, bi jo bil gotovo dobil kakšen Nemeec; zakaj takšnega moža so si najmerodajni člani okrajnega šolskega sveta želeli. Bil bi Nemeec ali nemškutar gotovo tudi povelji uradništvu in meščanstvu v Krškem, ki je bilo takrat še precej nemškega mišljenja. Da nisem s posebnim veseljem nastopil službe v Krškem, temu vzrok je bila skrb za lastno bodočnost. V Ljutomeru sem bil definitiven kot učitelj in kot nadučitelj; v Krškem sem dobil učiteljsko službo pač stalno, ravnateljsko mesto pa le začasno. Zato sem se vedno bal, rečki: Ali postanem kdaj stalni ravnatelj, stalni ravnatelj kot Slovenec na nemški šoli? Ta bojazen z ozirom na narodnost in politično prepričanje je bila opravičena. Še bolj je bil moj strah opravičen z ozirom na slabi šolski obisk. Vedel sem dobro najprej, da učencev ne bo. Odkod pa tudi dobiti sredi Slovencev otroke za nemško šolo!? Pa ne gledé na to so bile še druge zapreke. Šolska občina Krško je tako majhna, da je imela takrat in ima še dandanes le okroglo 100 za šolo godnih dečkov. Teh je komaj dosti za ljudsko šolo. Kje jih dobiti za meščansko šolo? Ali iz okraja? Kako, ko so bile takrat vse šole v okraju največ le slovenske enorazrednice? Ljutemera ne bi bil jaz nikoli zapustil, ako bi bil takrat imel kaj nade, da se ondi ustanovi kdaj slovenska meščanska šola. Toda to pravice so imeli takrat že in imajo še dandanes le v Gradeu, od koder je pihala takrat hladna sapica, danes pa piše celo mrzel veter na Slovence. — Ker tega upanja nisem imel, sem se bil nerad in s težkim srcem odločil, da sem prosil l. 1878. za službo ravnatelja na novo ustanovljeni meščanski šoli v Krškem, kjer se je pričelo zame resno življenje, dočim je bilo do takrat, posebno v Ljutomeru, vse le nekako „poetično“. — Na Kranjskem je bil deželni zbor šole l. 1873. (druge dežele poprej) izdelal šolske zakone o stvarnih šolskih zadevah. Ta zakon se je za meščanske šole ugodno glasil, ko je veleval in še veleva, da mora sleherni šolski okraj imeti vsaj eno meščansko šolo. Pri tem zakonu je tudi deloval v zbornici krški bogatin Martin Hočevar. To je bil blag mož, mož slovenske korenine, mož, ki se je prvotno slovensko pisal in ki prvotno ni bil Slovencev nenaklonjen. Kako bi bil sicer postal ustanovni ud „Slovenske Maticе“ v dobi, ko se je bilo to društvo komaj ustanovilo, v dobi, ko je bilo uradništvo, s katerim je Hočevar občeval in od katerega je imel koristi, še nemško in nemško misleče?! Hočevar je vzel Kranjski šolski zakon resno, čez vse resno. Ta postava pa veleva, da mora vsak šolski okraj imeti najmanj eno meščansko šolo. Ker je bil mož velik šolski prijatelj — v Krškem so ga kar šolskega očeta imenovali — se je bil odločil, da postavi v Krškem na svoje stroške šolsko poslopje za 4 razredno ljudsko in 3 razredno meščansko šolo. To je storil v letih 1875.***) in 1877., kar ga je stalo okroglo 100.000 gld.,

*) V „Slovenski zadrugi“ sem priobčeval pod naslovom „Iz polpreteklega časa — spomini slovenskega šolnika in posojilničarja“ svoje dogodke na šolskem polju in v javnem življenju v letih 1866—1869 (kot dijak in učiteljski pripravnik), 1869—1871 (kot učitelj v Idriji) in 1871—1878 (kot nadučitelj v Ljutomeru) Pod tem naslovom nameravam pa v „Uč. Tov.“ pisati o dogodkih v letih 1878—1906 (kot ravnatelj meščanske šole v Krškem).

**) Leta 1873. je bil na Dunaju (na borzi) tako imenovani „krach“ t. j. velik finančni polom, pri katerem je bilo mnogo bogatinov, ki so bili z borzo v zvezi, uničenih. Hočevar je tudi bil v tej zvezi. Po svoji previdnosti pa ni bil nič izgubil, marveč rešil 100.000 gld., katere je potlej za šolo podaril, če ravno je stavbo sam nadzoroval. Stavil pa je pogoj, da mora ljudska šola biti nekako napol nemška, meščanska pa popolnoma nemška. Mož je bil postal v tej dobi nemškega mišljenja; zakaj bil je nemški deželni in državni poslanec, ki je stal pod strogim vplivom svojih nemških tovarišev, ki so bili: Dežman, Suppan, Schaffer in dr. Da je na zunaj (v srcu morebiti ne, ker je bil blage čudi) kazal Hočevar jako nemške lice, za to so skrbeli nemški okrajni glavarji, nemški šolski nadzorniki; od nemštva ga pa tudi njegova boljša polovica ni odvracala in tudi hišni prijatelj, sicer blagi duhovnik Knavs, ne. (Dalje)